

Na výměnu starých kotlů půjde 9 miliard korun

Ministerstvo životního prostředí vyhlásilo výzvu na výměnu zastaralých kotlů domácností za nové. O peníze z Operačního programu Životní prostředí zažádají kraje a ty je následně rozdělí mezi domácnosti. Alokace první takzvané kotlíkové výzvy činí 3 miliardy korun. Kraje musí o dotaci pro občany zažádat do 30. září.

Až 85% dotaci z maximální částky 150 tisíc korun bude možné získat na výměnu starého kotle na pevná paliva za jiný, ekologičtější zdroj a takzvaná mikroenergetická opatření. Ministerstvo životního prostředí zveřejnilo základní rámec podmínek kotlíkových dotací, které budou hrazeny z Operačního programu Životní prostředí. Právě kvůli financování z fondů EU si o peníze musí nejdříve zažádat kraje, které budou následně poskytovat dotace přímo občanům.

Problém s ovzduším

Česká republika se dlouhodobě potýká se znečištěným ovzduším. Téměř 90 procent celkových emisí karcinogenního benzo[a]pyrenu a téměř 40 procent celkových emisí prachových částic PM₁₀ pochází ze sektoru lokálního vytápění domácností. Právě tyto látky, které způsobují vážné potíže dýchacího ústrojí, jsou nejčastěji obsahem spalín ze zastaralých uhelných kotlů v domácnostech. Takových kotlů, které bude potřeba vyměnit, je podle odhadů Ministerstva životního prostředí po celé České republice přes 350 tisíc.

„V celé Evropě se už desetiletí řeší zplodiny z velkých průmyslových zdrojů, do kterých sama Evropská unie investuje stovky miliard eur ročně. Problematiku znečištěného ovzduší je ale třeba řešit komplexně, což vyžaduje přísnější legislativu a nemalé investice. V České republice se lokální topeniště na celkovém znečištění ovzduší poletávým prachem podílejí celými 38 procenty, proto jsme vyjednali v Evropské komisi revoluční program, který ke zlepšení našeho ovzduší bezpochyby přispěje,“ říká ministr životního prostředí Richard Brabec.

Podle něj je úspěchem, že se podařilo získat prostředky z evropských fondů, které budou mít možnost úplně poprvé využít přímo občané, a to na výměnu starých

neekologických kotlů za moderní nízkoemisní kotle na biomasu, uhlí nebo jejich kombinaci, za tepelné čerpadlo nebo za plynový kotel.

„Naším cílem je do roku 2020 vyměnit minimálně 80 tisíc kotlů po celé České republice,“ dodává ministr životního prostředí Richard Brabec.

Třetí emisní třída a výše

Od roku 2022 nebude podle platného zákona o ovzduší v České republice možné provozovat v domácnostech staré, neekologické kotle 1. a 2. emisní třídy. Už od roku 2014 smí být na český trh uváděny jen kotle 3. emisní třídy a vyšší, od roku 2018 to budou jen kotle 4. emisní třídy a vyšší. Zároveň je v mezirezortním připomínkovém řízení novela zákona o ochraně ovzduší, která zavádí možnost kontroly provozu kotlů přímo v domácnostech. S povinným přechodem na ekologičtější kotle pomůže občanům Ministerstvo životního prostředí, a to díky 9 miliardám korun, které získalo na výměnu kotlů v domácnostech od Evropské komise.

„Pro kotlíkové dotace si občané zajdou na kraj. Výzva je určena pro všechny kraje, které se musí se svými projekty do 30. září přihlásit na Státní fond životního prostředí ČR o prostředky z Operačního programu Životní prostředí,“ vysvětluje ředitel Státního fondu Petr Valdman.

Ministerstvo životního prostředí stanovilo v rámci výzvy pro kraje povinné podmínky, které kraje musí při vyhlášení podmínek pro občany dodržet.

„Zároveň jim dalo poměrně široké pole pro rozhodování, jak budou finální krajské dotace pro veřejnost vypadat. Základními a neměnnými podmínkami jsou například výše dotace, povinná emisní třída u všech kotlů a povinná mikroenergetická opatření u domů s horšími energetickými vlastnostmi. Naopak například to, zda kraj podpoří výměnu celé možné škály zdrojů, zda bude

dotace proplácet žadateli nebo přímo dodavateli, nebo jestli doplatí zbývající část dotace, je na rozhodnutí krajů,“ uvádí Petr Valdman.

Po schválení krajských projektů ze strany Ministerstva životního prostředí budou kraje vyhlášovat vlastní výzvy přímo pro veřejnost. „Očekáváme, že některé kraje to stihnou ještě letos na podzim,“ dodává Valdman.

Náročná jednání

EK původně vůbec nechtěla podporovat výměnu uhelných kotlů opět za ty uhelné. Ale nový kotel na uhlí s těmi nejpřísnějšími ekologickými parametry může mít o více než 90 procent nižší emise benzo[a]pyrenu i prachu oproti tomu starému, neekologickému. Evropská komise také nechtěla podporovat výměnu kotlů v bytech a domech, ze kterých teplo výrazným způsobem uniká.

„Nakonec se nám podařilo najít řešení pro Komisi přijatelné. Všechny nové kotle budou muset splňovat nejpřísnější technické a emisní parametry, a pokud nebude v energetickém průkazu budovy vyznačena minimální třída C, pak bude nutné spolu s výměnou kotle udělat i drobná energetická opatření jako např. izolace oken a zateplení stropu, sklepa nebo půdy. Celková dotace na kotel a související úpravy mohou dosáhnout až 85 procent z maximální částky 150 tisíc korun. Kotle, které budou v rámci programu dotovány, budou součástí speciálního seznamu, který povede Státní fond životního prostředí ČR a do kterého se od 20. července mohou hlásit výrobci a dodavatelé, kteří splňují zmíněné technické požadavky,“ vysvětluje ministr životního prostředí Richard Brabec.

Výše dotace je odstupňována podle typu kotle (na nový uhelný zdroj je dotace nejmenší, na kotel jen na biomasu je dotace nejvyšší) a podle umístění v rámci znečištěných oblastí (oblasti s překračovanými limity znečištění ovzduší mají 5% výhodu).

Pokud dům nesplňuje požadavky na energetickou třídu C, bude nutné spolu s výměnou kotle udělat také takzvaná mikroenergetická opatření. Míra dotace na mikroenergetická opatření je stejná jako u kotle, nejvýše však z částky 20 000 korun, které jsou součástí max. celkové částky 150 tisíc korun.

„Případně bude možné využít kombinaci s programem Nová zelená úsporám, pokud se občan rozhodne pro komplexnější zateplení. S určením nejvhodnějších opatření občanům pomůže energetický specialista, kterého bude také možné hradit z dotace, stejně jako případné vypracování projektu. Spolu s instalací nového kotle bude nutné realizovat další technické úpravy. Například novou otopnou soustavu, vyvoložkování komína či propojení plynové přípojky z hlavního uzávěru plynu na vlastním pozemku do domu. I takové úpravy může hradit kotlíková dotace,“ upřesňuje Valdman.

Finální podobu podmínek pro občany budou stanovovat kraje, proto se jednotlivé podmínky v krajích mohou lišit. Kraje nyní připravují projektové žádosti o dotaci z OPŽP, jejich finální podoba bude předmětem jednání mezi Ministerstvem životního prostředí a příslušným krajem. <

v rodinných domech

ZAMĚŘENÍ KOTLÍKOVÉ DOTACE

- Zdroj včetně nákladů na jeho instalaci
- Nová otopná soustava
- Rekonstrukce otopné soustavy včetně nezbytné regulace a měření, úpravy spalinových cest
- Finančně méně náročná opatření na snížení energetické náročnosti budovy (max. 20 tis. Kč)
- Služby energetického specialisty
- Projektová dokumentace

Podporovaná zařízení budou uvedena v závazném seznamu vedeném Státním fondem životního prostředí ČR.

Maximální náklady,
ze kterých bude hrazena dotace:
150 tis. Kč

tj. maximální výše dotace
127,5 tis. Kč

VÝŠE PODPORY U KOTLÍKOVÉ DOTACE

Kotel výhradně na uhlí: **70%**

Kombinovaný kotel (uhlí + biomasa), plynový kotel: **75%**

Kotle výhradně na biomasu a tepelná čerpadla: **80%**

+ dalších **5%** pro oblasti se zhoršenou kvalitou ovzduší *

* Seznam měst a obcí se znečištěným ovzduším je k dispozici na webových stránkách Ministerstva životního prostředí – www.mzp.cz a Operačního programu Životní prostředí – www.opzp.cz

Pokud máte dům, který nesplňuje energetickou účinnost C, bude povinností realizovat zároveň jedno z následujících energetických opatření (nejvhodnější opatření vám doporučí energetický specialista):

- 1 Zateplení střechy nebo půdních prostor
- 2 Zateplení stropu sklepních prostor nebo podlahy
- 3 Dílčí zateplení dalších konstrukcí (např. severní fasáda apod.)
- 4 Oprava fasády, např. prasklin a dalších poruch fasády – eliminace tepelných mostů
- 5 Oddělení vytápěného prostoru rodinného domu od venkovního (např. zádveří)
- 6 Dílčí výměna oken
- 7 Výměna vstupních a balkonových dveří
- 8 Instalace těsnění oken a dveří, dodatečná montáž prahů vstupních dveří
- 9 Výměna zasklení starších oken za izolační dvojskla

KDE A KDY LZE ŽÁDAT O KOTLÍKOVOU DOTACI?

- Na krajském úřadě poté, co váš kraj vyhlásí výzvy pro občany.

CO BUDU MUSET URČITĚ POVINNĚ DOLOŽIT?

- Žádost o poskytnutí dotace (budou k dispozici na krajských úřadech).
- Fotodokumentace stávajícího kotle napojeného na otopnou soustavu a komínové těleso, uvedení jeho typu (odhořivací, prohořivací apod.), materiálu (ocel, litina) a jmenovitého výkonu. Prohlášení o jeho funkčnosti a používání palivu či palivech.
- Písemný souhlas spoluvlastníků domu v případě, že je jich více.
- Písemný souhlas vlastníka pozemku v případě, kdy je vlastník nemovitosti odlišný od vlastníka pozemku, na němž se rodinný dům nachází.

K dotazům na kotlíkové dotace je možné využít pro tento účel speciálně vytvořenou e-mailovou adresu: kotliky@sfzp.cz.

Další přílohy definované příslušným krajem dle jeho individuálních potřeb a související s nastavením přidělování podpory.

Richard Brabec: „Na zlepšování ovzduší jsme z OPŽP vyčlenili 12,6 miliardy korun“

„Kvalitu ovzduší je třeba komplexně zlepšovat pomocí kombinace různých opatření, ať už jsou to kotlíkové dotace, podpora nízkoemisních zón ve městech se silnou dopravou, či kvalitní novela zákona o ochraně ovzduší, která zavede kontroly kotlů přímo v domácnostech,“ říká ministr životního prostředí Richard Brabec.

Skutečně kvalitní projekty

Je oněch necelých 13 miliard korun na zlepšení kvality ovzduší v ČR dostatečná suma?

V dobíhající OPŽP 2007–2013 bylo na projekty vedoucí ke zlepšení kvality ovzduší vyhrazeno 17,4 miliardy korun. Samozřejmě bych si představoval, že by tato částka mohla být vyšší, ale o to více budeme usilovat o to, aby peníze vymezené v novém programovém období byly co nejefektivněji využity na skutečně kvalitní projekty a podpořená opatření přispěla k prokazatelnému zlepšení ovzduší.

Dá se vůbec v těch nejpostiženějších krajích, třeba i vzhledem k jejich silnému průmyslovému charakteru i přírodním podmínkám, významně zlepšit kvalita ovzduší?

Kvalitu ovzduší je třeba zlepšovat komplexně pomocí kombinace různých opatření, ať už je to pomocí kotlíkových dotací, podporou zavádění nízkoemisních zón ve městech se silnou dopravou, novelou zákona o ochraně ovzduší zavádějící kontroly kotlů přímo v domácnostech, nebo snížením imisních limitů pro PM_{2.5} či ozon a podobně. Tato opatření je třeba zavádět na celém území ČR a pro oblasti zatížené průmyslem či silnou dopravou musí být tato podpora navíc zesílena. Bylo to tak i v minulosti, že Ústecký či Moravskoslezský kraj byly zvýhodněny například při podávání žádostí o výměnu kotle v programu Nová zelená úsporám, třeba zvýšením dotačních částek o 10 procent. S procentuálním zvýhodněním těchto regionů počítáme nyní i u nových kotlíkových dotací, konkrétně půjde o 5 procent. Prioritní oblasti byly určeny do roku 2020 na základě střednědobé strategie na zlepšení kvality ovzduší v ČR. Jedná se o obce, kde byl dle map klouzavých pětiletých průměrů 2007–2011 sestavených Českým hydrometeorologickým ústavem překročen alespoň jeden imisní limit. <

Jak moc závažný problém je v ČR kvalita ovzduší?

Kvalita ovzduší se po roce 1989 zásadně zlepšila, a to díky utlumení průmyslu nebo vlivem změny rozložení jednotlivých průmyslových odvětví a také díky přechodu na nové, k ovzduší šetrnější technologie. Co je ale zásadní, v poslední době se ovzduší nezlepšuje, stagnuje, a proto je třeba toto zohlednit v dalších opatřeních. V topné sezóně se to týká hlavně především lokálních topenišť nebo obecně dopravy, která zatěžuje ovzduší zejména ve velkých městech. Dlouhodobě tak dochází k překračování stanovených imisních limitů, a to navzdory tomu, že regulované zdroje znečišťování dodržují v plném rozsahu emisní limity a další technické požadavky na provoz v souladu s národní i evropskou legislativou. Jde hlavně o částice PM_{2.5} a PM₁₀ a pro benzo[a]pyren. Například lokální topeniště jsou dle údajů za rok 2012 zdrojem přibližně 41 procent veškerých emisí PM₁₀, více než 59 procent emisí PM_{2.5} a téměř 90 procent emisí benzo[a]pyrenu.

Jaké kroky činí Ministerstvo životního prostředí, aby současnou situaci napravilo?

V novém programovém období bylo z Operačního programu Životní prostředí na problematiku zlepšování kvality ovzduší vyčleněno celkem 12,6 miliardy korun. Z toho se nám podařilo s Evropskou komisí dojednat 9 miliard na rozsáhlou výměnu starých neekologických kotlů za nové nízkoemisní zdroje. Tato částka by měla zajistit výměnu cca 80 tisíc kotlů, což by mělo zásadně přispět ke zlepšení kvality ovzduší, a to v celé ČR. V současné době se na ministerstvu dále připravuje program podpory zavádění

nízkoemisních zón s alokací 20 milionů korun pro rok 2015. Tyto peníze budou určeny pro města a obce na reálné zavádění těchto zón, z programu bude možno financovat například dopravní vodorovné a svislé značení nebo informační kampaň k zavádění nízkoemisních zón.

Zákon o ochraně ovzduší

Je tu ještě novela zákona o ochraně ovzduší. Jak to s ní vypadá?

Na novele zákona o ochraně ovzduší, která půjde v září na vládu, ministerstvo pracuje. Novela navrhuje zavést úřední kontroly domácích kotlů přímo v domácnostech, pokud během dvaceti po sobě jdoucích měsíců dojde k opakovanému porušení zákona, například ke spalování odpadů a podobně. Dále chceme v této novele zpřísnit imisní limity pro jemné prachové částice PM_{2.5} a pro ozon, zrychlit vyhlásování smogových situací a zavést uznatelnost emisních plaket do nízkoemisních zón v zahraničí.

Vnímáte jako úspěch, že se podařila vyjednat s Evropskou komisí podpora z OPŽP přímo pro domácnosti, byť prostřednictvím krajů?

Ano, považuji to za velký úspěch a dobrou zprávu pro české ovzduší a také pro obyvatele ČR, kteří budou moci získat na nový nízkoemisní kotel 70–85procentní příspěvek z evropských dotací. Jednání s Evropskou komisí nebyla jednoduchá, bylo třeba vyřešit zásadní otázku, jak umožnit, aby si na evropské peníze mohly sáhnout i fyzické osoby. Nakonec jsme to dojednali s Komisí a kraji tak, že žádost za zájemce o příspěvek podá souhrnně kraj, od něhož pak dostanou vyplacenou dotaci fyzické osoby.

Jan Kříž: „U kotlíkových dotací jsme volili inovativní přístup“

„Kromě našich argumentů nám ve výsledku jistě pomohla v podstatě stejná vyjednávací pozice Polska. Je možné, že určitou roli sehrála i osobní zkušenost některých zaměstnanců Evropské komise, kteří na vlastní kůži zažili, že se nám v zimě v České republice špatně dýchá,“ říká o vyjednávání podmínek kotlíkových dotací s Evropskou komisí náměstek ministra životního prostředí Jan Kříž.

Kdy a za jakých podmínek začala jednání s Evropskou komisí o možnosti podporovat z OPŽP prostřednictvím krajů při výměně zdrojů tepla domácností?

Jednání s Evropskou komisí o podmínkách kotlíkových dotací byla zahájena v září loňského roku. Ještě předtím než jsme začali jednat s Evropskou komisí, však bylo nutné dohodnout nastavení poskytování „kotlíkových dotací“ na národní úrovni – s Ministerstvem financí a Ministerstvem pro místní rozvoj. Věděli jsme, že podle evropské legislativy nemůže být v programovém období 2014–2020 příjemcem dotace z evropských fondů přímo nepodnikající fyzická osoba. Zároveň jsme vnímali určitá omezení monitorovacího systému 2014+, který jsme nechtěli zahltit desítkami tisíc drobných projektových žádostí. Nabízela se možnost, aby kraj jako příjemce dotace nakupoval kotle pro jednotlivé domácnosti přímo, ale taková varianta by s sebou nesla ohromnou zátěž v podobě náročných výběrových řízení.

Jakým způsobem jste se dobrali řešení?

Nakonec jsme se po diskusích se slovenskými kolegy nechali inspirovat jednou z variant, o které oni uvažovali pro realizaci drobných projektů fyzických osob z prostředků slovenského Operačního programu Životní prostředí. Díky našim diskusím jsme dospěli k současnému nastavení, kdy je příjemcem dotace z Operačního programu Životní prostředí kraj, ale dotační prostředky poskytuje dále už mimo režim evropských fondů jednotlivým domác-

nostem. Tím bychom měli pro fyzické osoby vytvořit relativně jednoduchý systém, který není svázán pravidly pro povinnou publicitu nebo povinností vstupovat do prostředí MS2014+ a mít zřízen elektronický podpis.

Inovativní přístup

Je tento způsob podpory domácností v rámci fungování evropských operačních programů ojedinělý?

Rád bych zdůraznil, že námi zvolený přístup je poměrně inovativní. V prostředí strukturálních fondů jsme se v minulých programových obdobích často setkávali s takzvanými globálními granty, kdy kraje vystupovaly v roli zprostředkujícího subjektu, tedy jakéhosi delegovaného zástupce poskytovatele dotace. V takovém režimu bychom ale v novém období, jak už jsem řekl, nemohli evropské prostředky dále poskytovat fyzickým osobám.

Jaký přístup k vašemu řešení volila Evropská komise?

Jsem rád, že když byl náš návrh na systém podpory kotlíkových dotací na podzim loňského roku Evropské komisi představen, nesetkali jsme se z pohledu administrativního nastavení se zásadními připomínkami.

Přesto se tato věc musela s Komisí dojednat. Jak jednání se zástupci Komise vypadalo?

Ačkoliv jednání s Evropskou komisí o administrativním nastavení kotlíkových dotací proběhla

poměrně jednoduše, při zahájení formálního vyjednávání o podobě operačního programu v říjnu 2014 se záhy ukázalo, že bude velmi náročné přesvědčit Evropskou komisi, aby povolila takzvanou výměnu „uhlí za uhlí“, tedy náhradu stávajících spalovacích zdrojů na uhlí za nové kotle spalující také uhlí, ale v mnohem vyšší emisní třídě, tedy s výrazně menším negativním dopadem na kvalitu ovzduší. Při vyjednávání v Bruselu na začátku listopadu loňského roku se tato možnost zdála prakticky nemožná.

Skokové zlepšení

Čím hlavně jste EK přesvědčili, aby k této formě podpory svolila?

Po celou dobu vyjednávání jsme zdůrazňovali, že naším cílem je pomoci lidem v nejméně postižených oblastech. V České republice umírají každý rok důsledkem zdravotních problémů souvisejících právě se špatnou kvalitou ovzduší tisíce lidí. Upozorňovali jsme na skutečnost, že zastaralé kotle na uhlí, ve kterých je ale často spalován také domovní odpad, často najdeme v domácnostech sociálně slabších osob, které si nemohou finančně dovolit přejít na nákladnější topení biomasou nebo plynem. Pokud je naším společným cílem vyměnit do konce programového období 80 tisíc kotlů a skokově tak zlepšit kvalitu ovzduší, nemůžeme a nechceme tuto část společnosti opomíjet.

Bylo těžké zástupce Komise přesvědčit?

Kromě našich argumentů nám ve výsledku jistě pomohla v podstatě stejná vyjednávací pozice Polska. Je možné, že určitou roli sehrála i osobní zkušenost některých zaměstnanců Evropské komise, kteří na vlastní kůži zažili, že se nám v zimě v České republice špatně dýchá.

Jak a kdy jste nakonec dosáhli dohody?

V prosinci 2014 jsme pak od Komise obdrželi kompromisní návrh, ve kterém není spalování fosilních paliv omezeno, ale zároveň jsme byli nuceni se zavázat k poměrně přísným podmínkám, za kterých budeme „kotlíkové dotace“ poskytovat. Tou nejvýraznější je, že podporované kotle na uhlí musí být v souladu s nejnovější evropskou legislativou v emisní třídě 5+. Dlouho jsme také diskutovali o povinnosti svázat výměnu kotlů s provedením opatření na snížení energetické náročnosti budovy. I v této oblasti jsme nakonec našli s Evropskou komisí kompromis: domácnost bude mít možnost si přímo v projektu z OPŽP zažádat o prostředky na finančně méně náročná opatření ve výši do 20 tisíc korun z předem definovaného seznamu, ze kterého vybere nejhodnější řešení odborník vedený v seznamu energetických specialistů dle zákona č. 406/2000 Sb., nebo si v programu Nová zelená úsporám současně podat žádost na náročnější, komplexnější opatření na snížení energetické náročnosti budovy. <

Jaké jsou podmínky kotlíkových dotací

BOHDAN POLAK

ředitel Odboru ochrany ovzduší a OZE SFŽP ČR

Základní pravidla pro specifický cíl 2.1 prioritní osy 2 Operačního programu Životní prostředí – „Snížení emisí z lokálního vytápění domácností“ – se dotýkají zejména krajů, přes něž budou dotace vypláceny domácnostem, a pak samozřejmě i samotných domácností. Následující text vysvětluje nastavení těchto kotlíkových dotací.

Finanční podpora na výměnu zdrojů tepla na pevná paliva v rodinných domech bude poskytována prostřednictvím projektů jednotlivých krajů, které budou příjemci dotace z Operačního programu Životní prostředí 2014–2020. V gesci krajů bude finanční prostředky dále přidělovat konečným uživatelům – fyzickým osobám za účelem dosažení pozitivního přínosu pro životní prostředí na území kraje.

Podpora fyzickým osobám – konečným uživatelům bude poskytována pouze na zdroje tepla specifikované ve schváleném textu programového dokumentu Operačního programu Životní

prostředí 2014–2020, tj. na zdroje, které splňují požadavky směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/125/ES (Ecodesign) a jejich prováděcích předpisů, přičemž je současně vyžadováno plnění i těch požadavků, které jsou v příslušných nařízeních stanoveny s účinností až od určitého budoucího data.

Předmětem podpory přidělované fyzickým osobám – konečným uživatelům bude pořízení či výměna tepelného čerpadla, kotle na pevná paliva, plynového kondenzačního kotle, instalace solárně-termických soustav pro přitápění nebo přípravu teplé vody a takzvaná mikroenergetická opatření.

Základní podmínky pro kraje

Zahájení příjmu žádostí bylo stanoveno na 14. srpna 2015. Projekt kraje musí být v souladu s výstupy příslušného programu zlepšování kvality ovzduší a národního programu snižování emisí v souladu se zákonem č. 201/2012 Sb., o ochraně ovzduší a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

Dílejší projekty fyzických osob mohou být podporovány v zónách a aglomeracích se zhoršenou kvalitou ovzduší (jedná se o zóny a aglomerace s překročením imisních limitů pro alespoň jednu z dále uvedených znečišťujících látek: PM_{10} , $PM_{2,5}$ nebo benzo[a]pyren dle map klouzavých pětiletých průměrů 2007–2011 sestavených ČHMU, pro které jsou zpracovány programy zlepšování kvality ovzduší, zpracované v souladu se zákonem č. 201/2012 Sb., o ochraně ovzduší a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších

předpisů – je relevantní pro celé území České republiky).

V prvním kole, první výzvě budou mít kraje k dispozici 3 miliardy korun. V následujících letech, tj. do roku 2020, to bude ještě dalších 6 miliard korun.

V případě, že bude kraj schopen na realizaci projektu rozdělit více prostředků, tj. podpořit více projektů, a to zvláště s ohledem na počty výměn výše, bude možno minimální alokace navýšit, a to jak pro jednotlivé kraje, tak na výzvu celkem. Navýšení pro jednotlivé kraje bude možné i v případě, že některý z krajů neprojeví zájem projekt ze specifického cíle 2.1 realizovat. Do konce programového období (rok 2020) musí dojít minimálně k 80 tisícům výměnám.

Dokumenty k podání žádosti pro kraje

Žádost o dotaci musí v případě krajů obsahovat žádost v monitorovacím systému 2014+ (pouze elektronicky), doklad o jmenování či volbě statutárního zástupce

Výše procentního podíl na alokaci se v daném kraji odvíjí od počtu kotlů k výměně se zohledněním kvality ovzduší v dotčeném území. Minimální procentní podíl na alokaci v dané výzvě pro jednotlivé kraje uvádí tabulka.

Kraj	Min. podíl z alokace (%)
Praha	0,79
Středočeský	17,26
Jihočeský	10,10
Plzeňský	7,72
Karlovarský	2,24
Ústecký	5,39
Liberecký	4,68
Královéhradecký	6,67
Pardubický	5,93
Vysočina	7,96
Jihomoravský	4,52
Olomoucký	5,74
Zlínský	5,35
Moravskoslezský	15,64

Kraje mají povinnost podpořit určitý počet realizovaných projektů výměny kotle na pevná paliva, a to do konce roku 2018. Tabulka uvádí minimální počet nutně zrealizovaných projektů při vyhlášení krajských výzev do konce roku 2017.

Kraj	Min. počet realizovaných výměn
Praha	160
Středočeský	3 460
Jihočeský	2 020
Plzeňský	1 540
Karlovarský	440
Ústecký	1 080
Liberecký	940
Královéhradecký	1 340
Pardubický	1 180
Vysočina	1 600
Jihomoravský	900
Olomoucký	1 140
Zlínský	1 080
Moravskoslezský	3 120
Celkem	20 000

žadatele (kraj) a o způsobu jednání žadatele (kraj), doklad, kterým je určena osoba pověřená jednáním se Státním fondem životního prostředí ČR – plná

moc pro pracovníka pověřeného jednáním se Státním fondem životního prostředí ČR (SFŽP ČR), analýzu proveditelnosti v níže uvedené struktuře. Součástí

Předmětem podpory přidělované fyzickým osobám – konečným uživatelům bude pořízení či výměna tepelného čerpadla, kotle na pevná paliva, plynového kondenzačního kotle, instalace solárně-termických soustav pro přitápění nebo přípravu teplé vody a takzvaná mikroenergetická opatření.

žadosti je i analýza problému vztahujícího se ke kvalitě ovzduší. Analýza se musí skládat z cílů projektu kraje, nástrojů projektu kraje, velikosti požadované alokace, popisu spolupráce s obcemi/NGO, popisu koncentrace dotační podpory, marketingové strategie ke zvýšení absorpční kapacity, plánovaných výsledků a výstupů a monitoringu projektu kraje.

Základní podmínky pro fyzické osoby

Finanční podpora na výměnu zdrojů tepla na pevná paliva v rodinných domech bude poskytována prostřednictvím projektů jednotlivých krajů, které budou příjemci dotace z Operačního programu Životní prostředí 2014–2020. V jejich gesci bude finanční prostředky dále přidělovat konečným uživatelům – fyzickým osobám za účelem dosažení pozitivního přínosu pro životní prostředí na území kraje.

Předmětem podpory přidělované fyzickým osobám – koneč-

ným uživatelům bude výměna či pořízení tepelného čerpadla, kotle na pevná paliva, plynového kondenzačního kotle, instalace solárně-termických soustav pro přitápění nebo přípravu teplé vody a takzvaná mikroenergetická opatření.

Kotel na pevná paliva

V případě realizace kotle na pevná paliva budou podporovány pouze kotle splňující požadavky nařízení komise 2015/1189 ze dne 28. dubna 2015, kterým se provádí směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/125/ES, pokud jde o požadavky na ekodesign kotlů na tuhá paliva. Předepsané parametry musí kotle splnit pro všechna paliva určená výrobcem a všechny použitelné způsoby přikládání, pokud je výrobce umožňuje. V případě kotlů s ručním přikládáním je vyžadováno současné užití akumulací nádoby o minimálním objemu 55 l/kW instalovaného výkonu kotle (včetně případného zásobníku TUV, pokud je tímto kotlem ohříván).

Benzo[*a*]pyren (sumární vzorec $C_{20}H_{12}$) je polycyklický aromatický uhlovodík s pěti benzenovými kruhy. Je silně karcinogenní a mutagenní. Za běžných podmínek jde o žlutě zbarvenou krystalickou pevnou látku. Benzo[*a*]pyren je produktem nedokonalého spalování při teplotách 300 až 600 °C. Byl identifikován v roce 1933 jakožto složka uhelného dehtu odpovědná za první rozpoznané nádory způsobené pracovním prostředím – nádory šourku u kominíků v 18. století v Anglii. V 19. století byl zaznamenáván vysoký výskyt kožních nádorů u pracovníků ve výrobě paliv. Na počátku 20. století byla toxicita benzo[*a*]pyrenu demonstrována tvorbou zhoubných kožních nádorů u laboratorních zvířat, kterým byla kůže opakovaně potírána uhelným dehtem.

Benzo[*a*]pyren se nachází v uhelném dehtu, v automobilových výfukových plynech (zvlášt-

tě ze vznětových motorů), v každém kouři vzniklém při spalování organických materiálů (včetně listů tabáku při kouření) a v grilovaných potravinách. Podle studií jsou úrovně benzo[*a*]pyrenu v připálených toastech vyšší, než se dříve myslelo, není však prokázáno, zda jsou samotné připálené toasty karcinogenní. Vařené produkty z masa, jejichž běžná konzumace je epidemiologicky spojována se zvýšeným výskytem nádorů tlustého střeva (přestože to samo nedokazuje karcinogenitu), mohou obsahovat až 4 ng/g benzo[*a*]pyrenu, až 5,5 ng/g je ho ve smaženém kuřeti a 62,6 ng/g v propečeném hovězím masu připravovaném jako barbecue.

Podle Státního zdravotního ústavu byly v roce 2005 v České republice měřeny koncentrace polycyklických uhlovodíků včetně benzo[*a*]pyrenu na 21 monitorovacích sta-

nicích. Cílový imisní limit pro benzo[*a*]pyren v zevním ovzduší činí 1 ng.m⁻³ a v roce 2005 byl překročen na 80 % měřicích stanic: v Praze, Brně, Olomouci, Hradci Králové, Plzni, Ústí nad Labem, Liberci, Mostě, Teplicích a Kladně. Požadovaná hodnota benzo[*a*]pyrenu byla 0,6 ng.m⁻³.

Podle výzkumu prováděného společnou laboratoří Ústavu experimentální medicíny Akademie věd ČR a Zdravotního ústavu Středočeského kraje na vzorku 23 městských strážníků (po dobu 48 hodin) v Karvině bylo v jímí vdechovaném vzduchu naměřeno 6,6 ng.m⁻³ benzo[*a*]pyrenu, u strážníků v Praze bylo naměřeno 0,8 ng.m⁻³.

Zdroj: Wikipedia

Nelze podporovat výměnu kotle spalujícího výhradně biomasu za kotel spalující uhlí. Nelze podporovat ani náhradu stávajícího kotle s automatickým přikládáním paliva. Podporu na výměnu zdroje tepla nelze poskytnout v rodinných domech, kde byl v minulosti, nejméně od 1. ledna 2009, zdroj podpořen z programů Zelená úsporám, Nová zelená úsporám nebo ze společných programů na podporu výměny kotlů.

Tepelná čerpadla

V případě realizace elektrických tepelných čerpadel jsou podporována čerpadla, která podle ČSN EN 14 511 dosahují dle typu technologie a určené teplotní charakteristiky příslušných hodnot a zároveň parametrů definovaných nařízením Komise (EU) č. 813/2013, kterým se provádí směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 2009/125/E, pokud jde o požadavky na ekodesign ohříváčů pro vytápění vnitřních prostorů a kombinovaných ohříváčů.

V případě realizace plynových tepelných čerpadel jsou podporována čerpadla, která dle ČSN EN 12 309-2 dosahují dle typu technologie a určené teplotní charakteristiky příslušných hodnot a zároveň parametrů definovaných nařízením Komise (EU) č. 813/2013, kterým se provádí směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/125/E, pokud jde o požadavky na ekodesign ohříváčů pro vytápění vnitřních prostorů a kombinovaných ohříváčů.

Plynový kondenzační kotel

V případě realizace kotle na zemní plyn budou podporovány pouze kondenzační plynové kotle plnící veškeré parametry nařízení Komise (EU) č. 813/2013, kterým se provádí směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/125/E, pokud jde o požadavky na ekodesign ohříváčů pro vytápění vnitřních prostorů a kombinovaných ohříváčů.

Instalace solární termické soustavy

V případě realizace solárních termických soustav budou podporována pouze zařízení disponující protokolem (certifikátem) o zkouškách provedených v souladu s ISO 9806.

V případě realizace solárních termických soustav budou

podporována pouze zařízení splňující minimální hodnotu účinnosti η_{sk} dle vyhlášky č. 441/2012 Sb., o stanovení minimální účinnosti užití energie při výrobě elektřiny a tepelné energie.

V případě realizace solárních termických soustav budou podporována pouze zařízení s měrným využitelným ziskem $q_{ss,u} \geq 350 \text{ (kWh.m}^{-2}\text{.rok}^{-1}\text{)}$. Solárně-termické soustavy nejsou podporovány samostatně, ale pouze v kombinaci s výměnou zdroje tepla pro vytápění (kotel na pevná paliva, tepelné čerpadlo nebo plynový kondenzační kotel).

Žádosti u fyzických osob

Zahájení příjmů žádostí pro fyzické osoby bude individuální, dle jednotlivých krajů. Předpokládá se ještě letošní rok – podzim.

Podporu na výměnu zdroje tepla je možno poskytnout pouze v rodinných domech, kde bude současně provedeno alespoň jedno takzvané mikro-energetické opatření, vedoucí ke snížené energetické náročnosti rodinného domu, nebo v rodinných domech, kde došlo ke snížené energetické náročnosti v minulosti (zateplení, výměna oken apod.) na úroveň požadavku vyhlášky č. 78/2013 Sb., o energetické náročnosti budov, tj. na úroveň klasifikační třídy energetické náročnosti budovy „C“ – úsporná pro ukazatel celkové dodané energie nebo celkové primární neobnovitelné energie anebo průměrného součinitele prostupu tepla, nebo kde je současně na realizaci opatření vedoucích ke snížení energetické náročnosti budovy žádáno v programu Nová zelená úsporám.

Podporu na výměnu zdroje tepla je možno poskytnout pouze v případě, kdy je stávající rodinný dům vytápěn převáž-

ně kotlem na pevná paliva. Podporu je možno poskytnout i v případě, že je rodinný dům vytápěn dvěma zdroji, tj. kotlem na pevná paliva a dále např. kotlem na zemní plyn, elektrokotlem aj., z nichž jeden naplňuje podmínky přijatelnosti programu. V takovém případě je nutné, aby bylo zajištěno, že je kotel prokazatelně v provozu (prokázání řeší kraj individuálně dle potřeby v rámci příjmu žádostí fyzických osob) a může plnit funkci hlavního zdroje vytápění.

Co nelze podpořit

Nelze podporovat výměnu kotle spalujícího výhradně biomasu za kotel spalující uhlí. Nelze podporovat ani náhradu stávajícího kotle s automatickým přikládáním paliva. Podporu na výměnu zdroje tepla nelze poskytnout v rodinných domech, kde byl v minulosti, nejméně od 1. ledna 2009, zdroj podpořen z programů Zelená úsporám, Nová zelená úsporám nebo ze společných programů

na podporu výměny kotlů (kraje a MŽP). Ve všech případech, kdy byl zdroj podpořen z jiného dotačního titulu, musí být dodrženy podmínky udržitelnosti podpory poskytnuté v minulosti.

Výše podpory a způsobilé výdaje

Podpora fyzickým osobám bude poskytována formou dotace, a to s následujícími hranicemi: 70 procent způsobilých výdajů v případě realizace kotle spalujícího pouze uhlí, 75 procent způsobilých výdajů v případě realizace kombinovaného kotle (uhlí + biomasu) nebo plynového kondenzačního kotle, 80 procent způsobilých výdajů v případě, že je projektem realizováno OZE (tepelné čerpadlo nebo kotel pouze na biomasu).

V případě, že je výměna kotle realizována v obci, která byla střednědobou strategií ochrany ovzduší označena jako prioritní území (dle map klouzavých pětiletých průměrů 2007-2011 sestavených ČHMÚ zde byl

V případě realizace elektrických tepelných čerpadel jsou podporována čerpadla, která dle ČSN EN 14 511 dosahují dle typu technologie a určené teplotní charakteristiky hodnot uvedených v tabulce.

Technologie	Teplotní charakteristika	Minimální topný faktor
země-voda	B0/W35	4,3
vzduch-voda	A2/W35	3,1
voda-voda	W10/W35	5,1

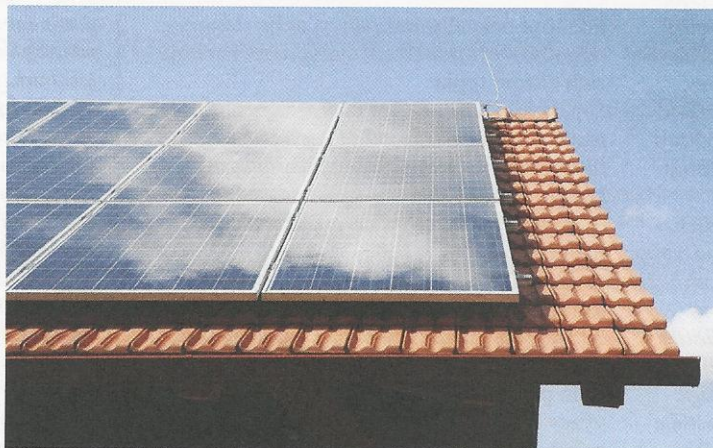
V případě realizace plynových tepelných čerpadel jsou podporována čerpadla, která dle ČSN EN 12 309-2 dosahují dle typu technologie a určené teplotní charakteristiky hodnot uvedených v tabulce.

Technologie	Teplotní charakteristika	Minimální topný faktor
země-voda	B0/W35	1,3
vzduch-voda	A2/W35	1,3
voda-voda	W10/W35	1,3

překročen alespoň jeden imisní limit), bude výše podpory navýšena o 5 procent. Podrobný seznam obcí spadajících do tohoto bonusu bude uveden na www.opzp.cz, na webech příslušných krajů a v tištěné podobě na krajských úřadech.

Maximální výše způsobilých výdajů je stanovena ve výši 150 tisíc korun. Náklady na mikroenergetická opatření mohou tvořit maximálně 20 tisíc korun (z maximálně možných 150 tisíc korun).

Za způsobilé výdaje jsou považovány náklady na stavební práce, dodávky a služby bezprostředně související s předmětem podpory, tj. s pořízením nového zdroje vytápění a s realizací mikroenergetického opatření. Za způsobilé výdaje jsou tak považovány stavební práce, dodávky a služby související s realizací nové otopné soustavy nebo úpravou stávající otopné soustavy včetně dodávky a instalace akumulací nádob, pokud je toto doporučeno projektem, výrobcem nebo dodavatelem (vždy v návaznosti na realizaci nového zdroje tepla pro vytápění). Za způsobilé výdaje jsou považovány náklady na zkoušky nebo testy související s uváděním majetku do stavu způsobilého k užívání a k prokázání splnění technických parametrů, ovšem pouze v období do kolaudace (uvedení do trvalého provozu). Za způsobilé výdaje jsou považovány náklady na pořízení průkazu energetické náročnosti budovy, ovšem pouze v případě, že je prokazována úroveň požadavku vyhlášky č. 78/2013, o energetické náročnosti, tj. klasifikační třídy energetické náročnosti budovy „C“ pro ukazatel celkové dodané energie nebo celkové primární neobnovitelné energie anebo průměrného součinitele

prostupu tepla. Za způsobilé výdaje jsou považovány také služby energetického specialisty související s potvrzením vhodnosti mikroenergetických opatření (toto potvrzení bude součástí žádosti o dotaci).

Dokumenty k podání žádosti

Žadatel o dotaci musí vyplnit žádost o poskytnutí dotace v papírové nebo elektronické podobě. Žádosti budou k dispozici na krajských úřadech, popřípadě na webových krajských stránkách. Doložit musí průkaz energetické náročnosti budovy (PENB) zpracovaný dle vyhlášky č. 78/2013 Sb., o energetické náročnosti budovy. Prostřednictvím PENB musí být prokázáno splnění požadavku na klasifikační třídu energetické náročnosti budovy „C“ – úsporná pro ukazatel celkové dodané energie nebo celkové primární neobnovitelné energie anebo průměrného součinitele prostupu tepla. Povinnou přílohou je, pouze pokud slouží k prokázání podmínek dle bodu II/2 (více v boxu vpravo).

Žadatel dále musí pro proplacení dotace předložit Rozhodnutí o poskytnutí dotace nebo žádost z programu Nová zelená úsporám prokazující realizaci

(v případě žádosti i budoucí) opatření vedoucích ke snížení energetické náročnosti budovy. Povinnou přílohou je, pouze pokud slouží k prokázání podmínek dle bodu II/2 (více v boxu vpravo).

Žadatel musí předložit fotodokumentaci stávajícího kotle napojeného na otopnou soustavu a komínové těleso, uvedení jeho typu (odhořivací, prohořivací apod.), materiálu (ocel, litina) a jmenovitého výkonu. Prohlášení o jeho funkčnosti a používaném palivu nebo palivech.

Podmínkou pro výplatu dotace je také písemný souhlas spoluvlastníků většinového podílu k realizaci nového zdroje tepla a dalších souvisejících opatření (mikroenergetická opatření apod.) v rodinném domě, a to v případě více spoluvlastníků domu.

Podmínkou pro výplatu dotace je písemný souhlas spoluvlastníků většinového podílu k bytové jednotce a rovněž k rodinnému domu s realizací nového zdroje tepla a dalších souvisejících opatření (mikroenergetická opatření apod.) v rodinném domě, a to v případě více spoluvlastníků bytové jednotky.

Podmínkou pro výplatu dotace je písemný souhlas

BOD II/2

Podporu na výměnu zdroje tepla je možno poskytnout pouze v rodinných domech, kde bude současně provedeno alespoň jedno mikroenergetické opatření, které povede ke snížení energetické náročnosti rodinného domu nebo v rodinných domech, kde došlo ke snížení energetické náročnosti v minulosti (zateplení, výměna oken apod.) na úroveň požadavku vyhlášky 78/2013 Sb., o energetické náročnosti budov, tj. klasifikační třídy energetické náročnosti budovy „C“ – úsporná pro ukazatel celkové dodané energie nebo celkové primární neobnovitelné energie, anebo průměrného součinitele prostupu tepla nebo je současně na realizaci opatření vedoucích ke snížení energetické náročnosti budovy žádáno v programu Nová zelená úsporám.

druhého z manželů v případě vlastnictví rodinného domu či bytové jednotky nebo podílu na nich v rámci společného jmění manželů a písemný souhlas ostatních spoluvlastníků většinového podílu na předmětném rodinném domě s realizací nového zdroje tepla a dalších souvisejících opatření (mikroenergetická opatření apod.) v rodinném domě.

Podmínkou pro výplatu dotace je písemný souhlas vlastníka pozemku v případě, kdy je vlastník nemovitosti odlišný od vlastníka pozemku, na němž se rodinný dům nachází.

Součástí vypořádání dotace jsou i další přílohy definované příslušným krajem dle jeho individuálních potřeb a související s nastavením přidělování podpory. <